

לפרשת אחרי מות וקדושים – תשע"ג

"וחי בהם"

שלום סנדיק

ושמרתם את חוקותי ואת משפטי, אשר יעשה אותם האדם וחי בהם, אני ה'.

המלים "וחי בהם" התפרשו באופנים שונים. הפירוש ההלכתי של המלים הוא - "וחי בהם - ולא שימות בהם". שמרו את חוקותי ואת משפטי בתנאי שתחיו בהם - כי פקוח נפש דוחה את המצוות.

אונקלוס תרגם - וחי בהם - "ויחיה בהון בחיי עלמא". - שמרו את חוקותי ואת משפטי, שבשכרם תחיו חיי נצח לעתיד לבוא. הרמב"ן ומפרשים אחרים הולכים בעקבות פירוש זה ומרחיבים אותו.

דומה, שיש דרך נוספת לפרש פסוק זה, והיא עולה מספר יחזקאל פרק כ. שם הנביא הוא כמצטט את פסוקנו: "ואתן להם את חוקותי ואת משפטי הודעתי אותם אשר יעשה אותם האדם וחי בהם" [2] ובהמשך שם - לאחר שבני ישראל אינם הולכים בדרכי ה', הוא מעניש אותם: "וגם אני נתתי להם חוקים לא טובים ומשפטים לא יחיו בהם". המפרשים פירשו, שהחוקים הלא טובים הללו הם המסים והארנוניות שהטילו הגויים על ישראל. מכל מקום מצאנו, ש"משפטים לא יחיו בהם" מקבילים ל"חוקים לא טובים". אף אנו נאמר, שהכתוב בפרשתנו - "אשר יעשה אותם האדם וחי בהם" - פירושו הוא - "חוקים טובים!"

במה טובם של החוקים הללו? - (אין אלה כמשפטים שטובם גלוי לכל).

ביסודו של כל אדם יש מה שנקרא בפי הרב קוק (אורות הקדש ג עמ' קנח) "מחשבת החיים היסודית". כלומר כוון החיים העצמיים - הצומחים מפנימיותו של האדם הזה. מחשבת החיים היסודית הזאת אינה גלויה בדרך כלל. חיי האדם מלאים עסוקים של יום יום, תלאות וסבוכים. פעמים רבות האדם מתגלה בעיקר בכוחותיו החמריים, ביצרי הקיום למיניהם, בתגובות ביולוגיות, בתגובות מותנות על ידי הסכמות חברתיות, בחולשות וכיוצא באלה. מרוב עצמתם וחריפותם של הגלויים האלה אין הוא זוכה להכיר את עצמו, את מחשבת החיים היסודיים שלו. מי שמעשיו והתנהגותו מנותקים ממחשבת החיים היסודית שלו, אין הוא חיים של ממש לאמתו של דבר. חיינו מבטאים רק את הצדדים החיצוניים שלו, ולא את עצמו. במקום גלויים של "רצון" יש אצלו תגובות של כוחות ביולוגיים מכניים בלבד.

עצמיותו של כל אחד מאתנו היא נשמה שחוצבה מתחת כסא הכבוד. במעמקים קיימת השאיפה להדבק בה'. עם כל ההבדלים שבין מחשבות החיים היסודיות של בני אדם שונים, הדבקות בה' הינה צד שווה לכולם. ועל כן אמרו חכמים: "רשעים בחייהם קרויים מתים. רואים חמה בזריחתה, ואינם מברכים יוצר המאורות. רואים חמה בשקיעתה, ואינם מברכים

המעריב ערבים. אבל הצדיקים מברכים על כל דבר ודבר[4] אדם שאינו נפגש עם רבונו של עולם בחיי היום יום שלו, אין זה חי! גם חכמים ידעו שהרשע מסוגל לעשות מעשים ולפעול פעולות שונות. אבל כל אלה לא נקראו אצלם חיים, מפני שאין הם מבטאים את עצמיותו של האדם, אלא רק צדדים חיצוניים שבו.

המצוות נקראות אצל חכמי הנסתר בשם "תריג עטין דמלכא קדישא". תריג עצות של המלך הקדוש. העצות האלה הן כלים כדי לחשוף את "מחשבת החיים היסודיים" שלנו. כדי להשתחרר מהמפריעים לה להתגלות במלא אורה. התורה והמצוות נותנות לאדם את הכלים ומפתחות בו את היכולת לחיות חיים פנימיים, חיים של עצמו, חיים עם ה', חיים כאלה שרק הם נקראים חיים באמת.

על כן אפשר לפרש את הפסוק - שמרו את חוקותי ואת משפטי אשר יעשה אותם האדם, ויחיה באמצעותם!

(ע"פ הרב משה גנץ, ישיבת שעלבים)

[1] יומא פה, ע"ב.

[2] יחזקאל כ, יא.

[3] שם כה.

[4] תנחומא וזאת הברכה ז'